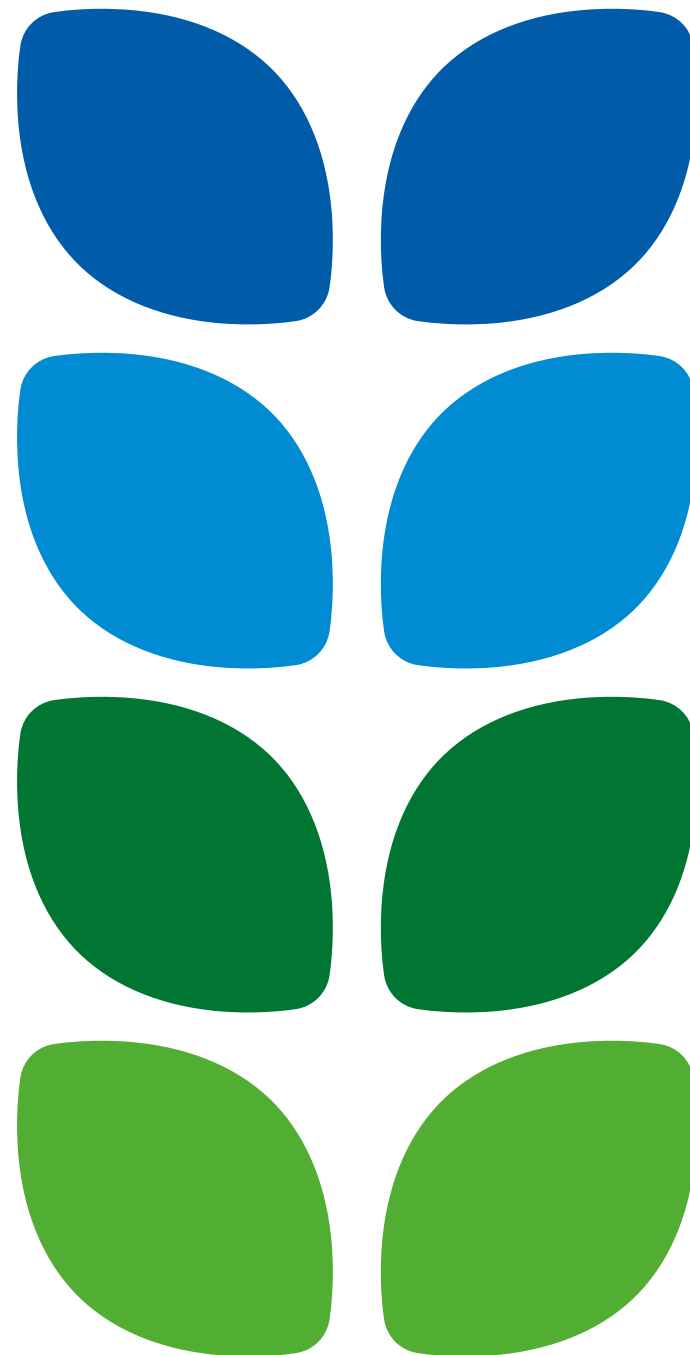

Elintarvikemarkkina-
valtuutettu

Tervetuloa

**Elintarvikemarkkinalain
muutokset käytännössä osa 1 –
webinaariin!**

Käytännön ohjeita

Osallistujien mikrofonit ja kamerat ovat poissa käytöstä koko webinaarin ajan

#ETMVwebinaari
#Elintarvikemarkkinalainmuutoksetkäytännössä

Kommenttikenttä on auki – siellä voit esittää kysymyksiä päivän aiheisiin liittyen, niihin vastataan kootusti kaikkien puheenvuorojen jälkeen

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto

Jos et halua esittää kysymystäsi kommenttikentässä tai sinulle herää kysymyksiä vasta webinaarin jälkeen, voit olla meihin yhteydessä sähköpostitse etmv@etmv.fi

Elintarvikemarkkina-
valtuutettu

Yleistä lain soveltamisesta

Elintarvikemarkkinavaltuutettu Jarno Sukanen

Mikä elintarvikemarkkinalaissa muuttui v. 2026?

- Uudistusten tarkoituksena tasapainottaa neuvotteluvoimaa ketjussa ja erityisesti parantaa alkutuottajien asemaa
- 1 b §, lain tarkoitus
- 2 e §, kosto-olettaman lisääminen
- 3 a §, neuvotteluvelvollisuus poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta
- 4 a §, neuvotteluvoiman väärinkäytön kieltä
- 4 b §, kieltä edellyttää tiettyjä tietoja
- 4 c §, oman tuotemerkin suosimisen kieltä
- Lisäksi edellä mainittujen edellyttämät ns. tekniset muutokset

Mitä muutokset yleisellä tasolla tarkoittavat yrityksille käytännössä?

- Uusiin sopimuksiin säännöksiä sovelletaan heti, vanhat sopimukset saatettava uuden lain vaatimusten mukaisiksi 30.11.2026
- Yritykset ovat itse vastuussa toimintansa lainmukaisuudesta
- ETMV ohjeistaa yrityksiä konkreettisten tapausten pohjalta
- ETMV laatii pykälistä erillisiä soveltamisohjeita
- Epäillyt rikkomustapaukset pyritään hoitamaan ennakoivasti ja tehokkaasti

Mitä kannattaa tehdä, jos epäilet lainrikkomusta?

- Yhteydenotto toimistoon matalalla kynnyksellä
- Puhelimitse tai sähköpostitse suoraan valtuutetulle/asiantuntijoille
- Anna vihje:
<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikemarkkinat/elintarvikemarkkinavaltuutettu/ongelmahavaintoilmoitus/>
- Tee toimenpidepyyntö:
<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikemarkkinat/elintarvikemarkkinavaltuutettu/toimenpidepyynnnon-tekeminen/>
 - HUOM! Ennen toimenpidepyynnön tekemistä neuvonnan pyytäminen toimistolta on erittäin suositeltavaa

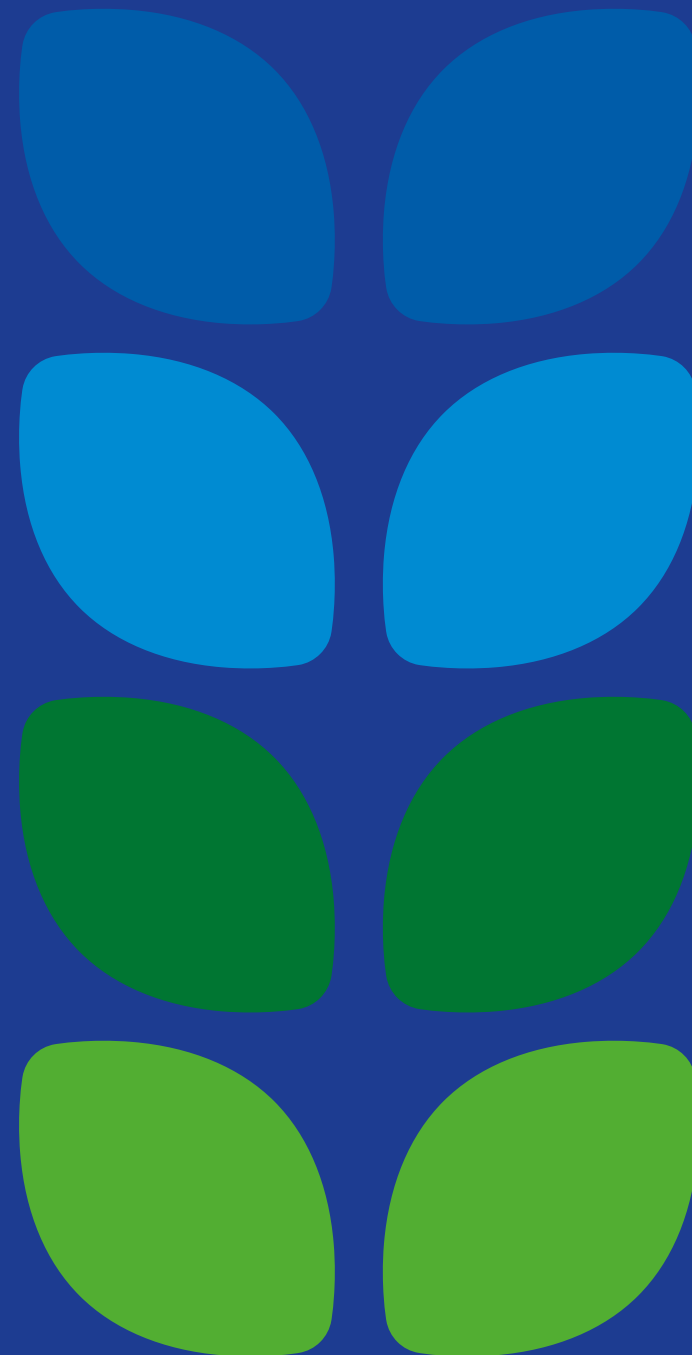

Elintarvikemarkkina-
valtuutettu

4 b § Kielto edellyttää tiettyjä tietoja

- data elintarvikemarkkinoilla

Johtava asiantuntija Ismo Tuominen

Datasta on tullut kauppatavaraa:

4 b §

Kielto edellyttää tiettyjä tietoja

Ostaja ei saa käyttää sopimusehtoa, jonka perusteella ostaja voi vaatia tavarantoimittajaa antamaan ostajalle sellaisia tietoja teknisestä ohjeestaan, reseptiikastaan, kustannusrakenteestaan tai tuotantotavoistaan, joita ostaja ei tarvitse sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseen tai täyttääkseen kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetty vaatimukset tai sellaiset tuotantotapoja koskevat vaatimukset, joihin ostaja on nimenomaisesti sitoutunut.

Jos tavarantoimittajan on sopimuksen nojalla annettava ostajalle tietoja teknisestä ohjeestaan, reseptiikastaan, kustannusrakenteestaan tai tuotantotavoistaan, ostajan on perusteltava tavarantoimittajalle tietojen tarpeellisuus sekä ilmoitettava tälle, mihin ostaja käyttää tietoja. Ostaja ei saa käyttää tietoja muuhun kuin ilmoittamaansa tarkoitukseen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaisiin tietoihin, joita tavarantoimittaja tarjoaa ostajalle.

- **ETMV:n dataa elintarvikemarkkinoilla koskeva ohje 12/2025**
 - ETML 2 c § Ehtojen yksipuoliset muutokset
 - ETML 2 h § Liikesalaisuudet ja tekniset ohjeet
 - ETML 4 § Muut kielletyt ehdot (Kohtuuttomat sopimusehdot yms.)

- **Ohjeen päivitys 6/2026**

Lakimuutoksen taustalla:

- *Ostajat vaativat sopimusehdoilla tietoja, joita ei tarvita kyseiseen kauppaan.*
- *Reseptiikka ja tekniset ohjeet siirtyvät ostajalle — tuoteinnovaatio on nopeasti kopioitavissa.*
- *Kustannusrakenteen paljastuminen heikentää tavarantoimittajan asemaa hintaneuvottelussa.*
- *Tiedon kerääminen ja hallinnointi maksaa — kustannus jää toimittajalle*

Mitä elintarvikemarkkinalain 4 b § tarkoittaa käytännössä?

Tavarantoimittajan tieto:

- **tekninen ohje**

Valmistustekniikka ja työohjeet

- **reseptiikka**

Koostumus ja valmistusohje

- **kustannusrakenne**

Kulujen kokonaisuus ja jakautuminen

- **tuotantotavat**

Miten tuotettu

Ostaja saa vaatia vain tarpeeseen:

1. sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseen
2. kansallisen tai EU-lainsäädännön vaatimusten täyttämiseen
3. sellaisten tuotantotapavaatimusten täyttämiseen, joihin ostaja on nimenomaisesti sitoutunut

Kielto ei koske tavarantoimittajan itse tarjoamia tietoja

Pykälän vaatimukset jatkuvat...

Ostajan on lisäksi: perusteltava ja

ilmoitettava tarkoitus, jota ei saa ylittää

Tavarantoimittajalle on ilmoitettava yksi tai useampi laissa säädetty peruste, täsmennettynä juuri tähän sopimukseen.

Yleisluontoinen viittaus ei riitä.

Tavarantoimittajalle on ilmoitettava, mihin tietoja käytetään.

Pelkkä ilmoitus perusteesta ei riitä.

Tietoja ei saa käyttää muuhun kuin ilmoitettuun tarkoitukseen.

Uusi käyttötarkoitus vaatii erillisen sopimuksen.

Perustelut ja ilmoitukset voi antaa etukäteen koko sopimuskaudelle.
Vakioehto käy, jos käyttötarkoitus on siinä riittävän täsmällinen.

Mitä on annettava, mistä sovitaan?

Elintarvikeketjun tietovaatimukset nyt kolmessa luokassa

Huom. Elintarvikemarkkinalain 4 b § voi koskea kaikkia tietovaatimuksia

1

Lakisääteinen tieto

Annettava.

- myös kesken sopimuskauden

2

EU:n kestävyysraportointitieto

Annettava, mutta enintään
komission listan verran.

Suojatun yrityksen koko:
max. 1 000 työntekijää

Omnibus I, direktiivi (EU) 2026/470

3

Kaikki muu tieto

Sovittava.

Ei voi yksipuolisesti vaatia.

*Sertifioinnit, laatujärjestelmät, ostajan
omat vastuullisuusohjelmat*

Katto koskee vain kestävyysraportointia — ei metsäkatoasetusta, ei sertifiointeja yms.

EU-oikeudesta johtuvat tarkennukset lisätään ETMV:n ohjeeseen

* Omnibus 1 –direktiivin kansallinen täytäntöönpano toteutettu kirjanpitolakiin lailla 555/2026 (TEM)

* Datasäädös (EU) 2023/2854

Elintarvikemarkkina-
valtuutettu

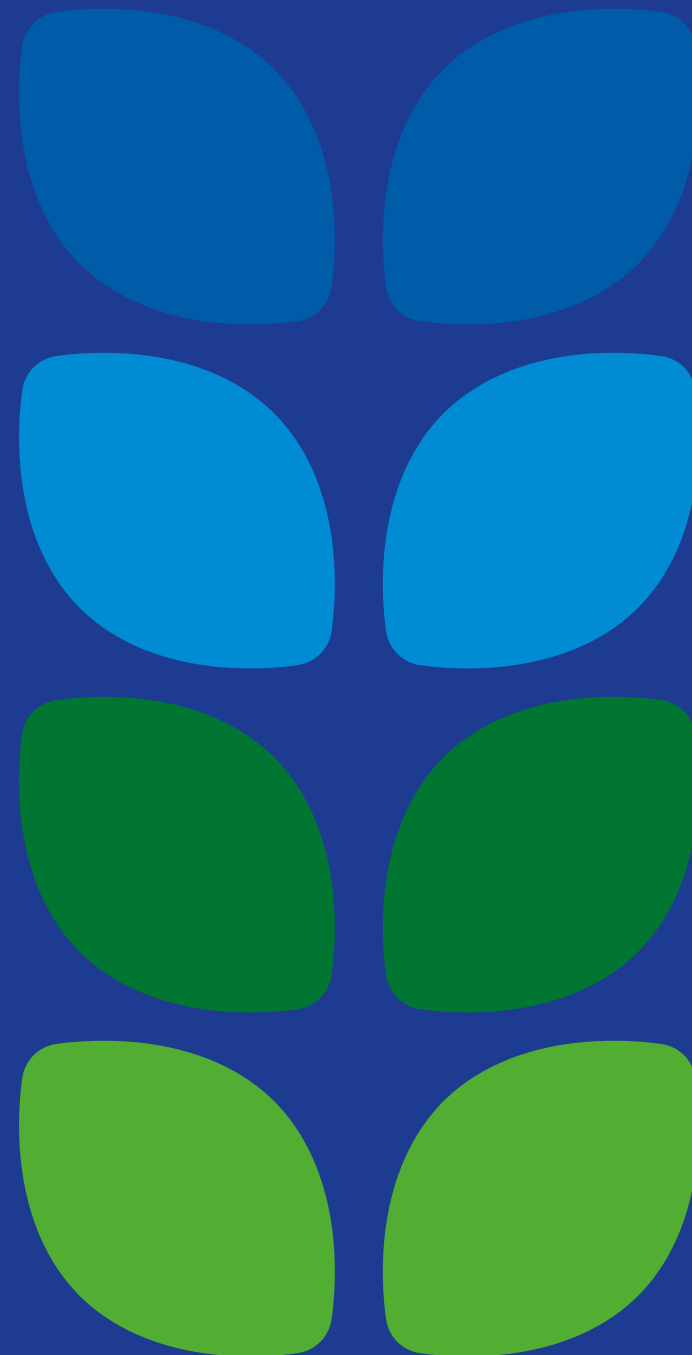
Elintarvikemarkkinavaltuutettu • Livsmedelsmarknadsombudsmannen • The Food Market Ombudsman

Elintarvikemarkkina-
valtuutettu

3 a § Neuvottelut poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta

Elintarvikemarkkinavaltuutettu Jarno Sukanen

Mitä elintarvikemarkkinalain 3 a § tarkoittaa käytännössä?

- Pykälän perusteella vahvemman osapuolen on poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta avattava sopimusneuvottelut heikomman osapuolen pyynnöstä
- Neuvotteluvollisuuden edellytyksenä lain tarkoittamat poikkeukselliset olosuhteet
 - Sellaiset olosuhteet, joita heikompi osapuoli ei ole voinut ottaa huomioon sopimusta tehtäessä
 - Toteutuminen sopimussuhteen aikana hyvin yllättävää ja epätodennäköistä
 - Ulkoiset shokit, kuten kauppapolitiikasta tai luonnonolosuhteista seuranneet kustannuskriisit
 - Laaja-alainen arviointi, ei mitään yhtä tiettyä neuvotteluvollisuuden laukaisevaa kriteeriä
- Poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena heikomman osapuolen aseman tulee olennaisesti heikentyä
- Neuvotteluita pyytävän tulee olla lain tarkoittamalla tavalla sopimuksen heikompi osapuoli
 - Vaikuttavia tekijöitä mm. sopimusjakson pituus ja vaihtoehtoisten sopimuskumppanien määrä

Mihin sopimukseen elintarvikemarkkinalain 3 a §:ää sovelletaan?

- Pykälän yleinen soveltamisala määräytyy elintarvikemarkkinalain 1 §:n mukaisesti
 - Ostajan liikevaihto oltava suurempi kuin myyjän ja yli 2 miljoonaa euroa
 - Julkisissa elintarvikehankinnoissa ei liikevaihtorajoja
- Lisäksi edellä jo käsiteltyjen edellytysten tulee täyttyä
- Ei sovelleta pykälän 3 momentissa tarkoitettuihin sopimuksiin
 - Sopimuksiin, joissa on sovittu kiinteästi toimitusajankohta, toimitusmäärä ja hinta
 - Rahoitusvälineet, kuten termiinisopimukset

Elintarvikemarkkinalain 3 a §:n soveltaminen käytännössä

- Neuvottelut on avattava oma-aloitteisesti heikomman osapuolen pyynnöstä edellytysten täytyessä, ei edellytä viranomaisen päätöstä tai muutakaan aktiivisuutta
- Heikomman osapuolen on vedottava poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja esitettävä selvitystä pyyntönsä tueksi
 - Selvitystä esitettävä sekä olosuhdemuutoksista yleensä että niiden vaikutuksesta pyynnön kohteena olevaan sopimussuhteeseen ja neuvotteluita pyytävän osapuolen asemaan
 - Selvityksen tukena on suositeltavaa käyttää objektiivista ja puolueetonta dataa
- Vahvemman osapuolen vastuulla on arvioida, täyttyvätkö edellytykset neuvotteluiden avaamiselle
- Mikäli edellytykset täyttyvät, sopimuksen muuttamisesta on neuvoteltava
- Pykälä ei velvoita muuttamaan sopimusta

Elintarvikemarkkinavaltuutetun rooli 3 a §:n soveltamisessa

- ETMV:lle ei ole säädetty toimivaltaa todeta poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloa tai antaa neuvotteluihin velvoittavaa hallintopäätöstä
- Laaja-alaisissa tilanteissa ETMV voi antaa suosituksen neuvotteluiden avaamisesta
- Elintarvikemarkkinalain 9 §:n mukaisesti ETMV voi avustaa osapuolia neuvotteluratkaisun löytämisessä
- Elintarvikemarkkinalain valvontaan sekä ETMV:n tiedonsaantioikeuksiin sovellettavat säännökset soveltuvat myös 3 a §:n osalta
 - Epäilystä 3 a §:n rikkomuksesta (neuvotteluista kieltäytymisestä) voidaan tehdä ETMV:lle toimenpidepyyntö
 - ETMV voi käyttää tiedonsaantioikeuksiaan asian selvittämiseksi
 - Epäilyssä rikkomustapauksessa ETMV:n on pyrittävä löytämään asiaan neuvotteluratkaisu elintarvikemarkkinalain 9 §:n tarkoittamalla tavalla

ETMV:n ohje 3 a §:n soveltamisesta

- Tarkoitus antaa käytännönläheistä opastusta pykälän noudattamisen tueksi
- Esimerkkejä siitä, mitkä ovat lain tarkoittamia poikkeuksellisia olosuhteita ja mitkä eivät
- Ohjeita täydennetään ja muokataan tarpeen mukaan, palautetta ja kommentteja otetaan vastaan
- Yksittäistapauksissa ETMV antaa neuvontaa suoraan yrityksille
 - Neuvonta koskee erityisesti menettelyllisiä kysymyksiä
 - HUOM! Aiemmin todetusti ETMV ei voi ottaa sitovasti kantaa siihen, ovatko poikkeukselliset olosuhteet käsillä vai ei

Ohje julkaistu
7.9.2026

Elintarvikemarkkinavaltuutettu

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto

Toiminta »

Suosituksset »

Ehdotukset »

Ohjeistukset »

1 § Soveltamisala »

2 a § Maksuajat

2 f § Palautukset

Elintarvikemarkkinavaltuutetun dataa
elintarvikemarkkinoilla koskeva ohje

Lausunnot

Päätökset »

Toiminnan suunnittelu ja seuranta

Toimenpidepyynnön tekeminen

Ilmoita havaitsemastasi ongelmasta

Usein kysytyt kysymykset

Rekrytointi »

Etusivu » Elintarvikemarkkinavaltuutettu » Toiminta » Ohjeistukset

Ohjeistukset

Elintarvikemarkkinavaltuutetun antamiin ohjeistuksiin on koottu opastusta elintarvikemarkkinoita koskevan sääntelyn noudattamisen tueksi. Ohjeistusten tarkoituksena on antaa alan toimijoille neuvoja ja ohjeita elintarvikemarkkinalain säännösten soveltamiseen.

Ohjeistuksissa esitetyt tulkinnat ovat luonteeltaan ohjeellisia, eikä niillä ole oikeudellista sitovuutta. Jokainen toimija vastaa oman toimintansa lainmukaisuudesta. Jos olet epävarma toimintasi lainmukaisuudesta, ota yhteyttä elintarvikemarkkinoiden sääntelyyn perehtyneeseen asiantuntijaan.

Ohjeistuksissa kuvatut tilanteet ovat yksinkertaistettuja esimerkkejä. Käytännön tilanteissa on huomioitava kaikki asiaan liittyvät yksityiskohdat. Siksi esimerkit eivät välttämättä ole suoraan sovellettavissa käytäntöön.

Ohjeistuksia voi olla tarvetta päivittää julkaisemisen jälkeen. Tarkistathan aina ohjeistuksen uusimman päivitetyn version.

1 § Soveltamisala

- Yleistä soveltamisalasta
- Julkiset hankinnat
- Tuotteet
- Juomat

2 a § Maksuajat

2 f § Palautukset

Muut ohjeistukset

Elintarvikemarkkinavaltuutetun dataa elintarvikemarkkinoilla koskeva ohje

Toimenpidepyynnön tekeminen

➤ Kaikki elintarvikemarkkinavaltuutetun antamat ohjeistukset löytyvät verkkosivuiltamme osoitteesta www.elintarvikemarkkinat.fi

➤ **Huom!** Ohjeita päivitetään tarvittaessa, verkkosivuiltamme löydät aina viimeisimmän version ohjeesta

Elintarvikemarkkina-
valtuutettu

Kiitos!

Tilaa uutiskirjeemme lukemalla QR-koodi tai osoitteesta elintarvikemarkkinat.fi